

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 567/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti M a H Nitra spol. s r. o., Panónska cesta 43, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Ľubomírom Hnátom, Advokátska kancelária, Guothova 20, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 96/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti M a H Nitra spol. s r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 96/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 96/2008 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti M a H Nitra spol. s r. o. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti M a H Nitra spol. s r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 275, 94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Ľubomíra Hnáta, Advokátska kancelária, Guothova 20, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 567/2013-17 z 19. novembra 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti M a H Nitra spol. s r. o., Panónska cesta 43, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 96/2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou napadnutého konania na strane navrhovateľa, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva k osobnému motorovému vozidlu.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a dôvodí, že návrh na určenie vlastníckeho práva uplatnila na okresnom súde ešte 16. apríla 2008 a vo veci napriek tomu nebolo

do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nariadené žiadne pojednávanie a nebol vykonaný žiaden procesný úkon smerujúci k jej meritórnemu prerokovaniu.

Sťažovateľka v napadnutom konaní podala sťažnosť na priet'ahy v konaní adresovanú predsedníčke okresného súdu 25. apríla 2012, ktorá ju vyhodnotila v liste z 23. mája 2012 ako opodstatnenú. Podľa názoru sťažovateľky jej však tento právny prostriedok vzhľadom na aktuálny stav konania nepriniesol požadovaný efekt.

Sťažovateľka na základe uvedeného žiada, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 96/2008, prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľky bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky, ktorej vyjadrenie doručené ústavnému súdu 7. februára 2014 obsahovalo podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania a konštatovanie existencie priet'ahov v posudzovanom konaní. Za takéto obdobia nečinnosti označil okresný súd úsek konania od 30. mája 2008 do 26. januára 2012 a tiež od 1. októbra 2012 do 24. októbra 2013, kde poukázal na skutočnosť viacpočetnej práceneschopnosti zákonného sudcu.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že vec sťažovateľky bola zaradená medzi konania predsedom súdu pravidelne sledované, v konaní bol určený termín pojednávania na 16. december 2013, po vykonaní ktorého bolo pojednávanie odročené na 29. január 2014, ktoré sa z dôvodu vzdania sa funkcie sudcu zo strany zákonnej sudkyne neuskutočnilo.

V liste predsedníčka okresného súdu zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 21. februára 2014 vyjadrila prostredníctvom svojho právneho zástupcu súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a súvisiaceho súdneho spisu dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Sťažovateľka podala 16. apríla 2008 návrh na určenie vlastníckeho práva proti odporcom v 1., 2. a 3. rade. Po tom, ako okresný súd vyzval sťažovateľku 26. mája 2008 na úhradu súdneho poplatku, táto bez meškania výzvu okresného súdu splnila.

Sťažovateľka adresovala 25. októbra 2011 okresnému súdu žiadosť o odstránenie prieťahov v konaní, na čo okresný súd 2. a 3. februára 2012 adresoval odporcom výzvu, aby predložili vyjadrenia k návrhu a návrhy na vykonanie dôkazov. Dňa 9. februára 2012 tiež okresný súd požiadal o poskytnutie súčinnosti kompetentný subjekt, ktorý reagoval na jeho žiadosť 13. marca 2012. Následne 27. apríla 2012 vyzval okresný súd odporcu v 3. rade, aby sa vyjadril k podanému návrhu, a výzvu zopakoval 27. apríla 2012. Odporca v 3. rade predložil svoje vyjadrenie 22. mája 2012 a odporca v 2. rade 22. mája 2012.

Okresný súd uskutočnil 16. decembra 2013 pojednávanie, ktoré odročil na 29. január 2014. Uvedený termín pojednávania bol zrušený z dôvodu, že zákonná sudkyňa sa listom z 21. januára 2014 vzdala funkcie sudcu.

V čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľky pred okresným súdom meritórne skončená.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prerokúvanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúceho súdu (3).

1. Sťažovateľka podala okresnému súdu návrh na určenie vlastníckeho práva k osobnému motorovému vozidlu. V praxi všeobecných súdov je takýto spor považovaný za vec, v ktorej existuje nielen stabilná právna úprava, ale aj dostatok judikatúry. Ústavný súd dospel k záveru, že skutková a právna zložitosť veci nemohla mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných prietáhov v konaní, najmä ak tieto prietahy boli spôsobené

nečinnosťou súdu (pozri bod 3), ktorý okrem jednoduchých technických úkonov konania k vlastnému meritórnemu prejednávaniu veci pristúpil až s odstupom viac ako päť rokov od podania návrhu.

2. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria nezistil ústavný súd také skutočnosti, ktoré by signalizovali podiel sťažovateľky ako jej účastníčky na predĺžení konania narušením jeho plynulosti a uvedenú skutočnosť napokon nenamietal ani okresný súd.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v posudzovanom konaní.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v posudzovanom konaní dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli rozsiahle obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka.

Rozsiahle obdobie pasivity kvantifikovateľné nečinnosťou v rozsahu približne troch rokov a ôsmich mesiacov zaznamenal ústavný súd hneď v počiatočnom štádiu konania, a to od mája 2008, keď sťažovateľka na základe výzvy okresného súdu uhradila súdny poplatok za podaný návrh, do februára 2012, keď okresný súd adresoval odporcom výzvu na predloženie vyjadrení.

Okresný súd ostal pasívny a nekonal aj v ďalšom období, a to od mája 2012, keď mu boli doručené vyjadrenia odporcov k podanému návrhu, do 16. decembra 2012, keď uskutočnil vo veci sťažovateľky pojednávanie (nečinnosť v rozsahu jeden a pol roka).

K náznakom obrany okresného súdu o opakujúcej sa práceneschopnosti zákonného sudcu a o zmene v osobe zákonného sudcu ako objektívnych okolností majúcich negatívny dopad na plynulosť konania vo veci sťažovateľky ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavádzajú štát zodpovednosti za zbytočné

prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Ústavný súd konštatuje, že relevantným faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, bol postup okresného súdu a zbytočné prieťahy, ktorých sa dopustil v dôsledku označených období nečinnosti v celkovom rozsahu viac ako piatich rokov.

S ohľadom na všetky už uvedené závery nemožno doterajšiu dobu konania vedeného pred okresným súdom (takmer šesť rokov) považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu sťažovateľky zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľky boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie práva na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu pred okresným súdom meritórne skončené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľka domáhajúc sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka závažným porušením jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd je toho názoru, že nemajetkovú ujmu spôsobenú sťažovateľke nemožno napraviť obnovením stavu pred porušením jej základného práva garantovaného ústavou a práva garantovaného dohovorom, pričom výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, preto ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, a to v sume 1 000 €, ktoré zohľadňuje charakter zbytočných prietáhov v konaní (bod 3 výroku nálezu).

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikovala sumou 275,94 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z uvedeného za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 patrí odmena v sume 2 x 130,16 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál v sume 7,81 €. Ústavný súd tak priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 275,94 € (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky okresný súd, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2014